

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. IV. Contritionem in actu Intellectûs & Voluntatis consistere. Exponitur in
quibus. Explicatur doctrina Concilij Tridentini de dolore, & proposito non
peccandi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

poris affectiones, Contritionem veram comitari vt possint, prout mox videbimus, Contritionem tamen ipsam non esse: neque de iis Pœnitentem debere admodum esse sollicitum: ad alia, & à sensibus magis remota, deducenda est mens.

S. IV.

Contritionem in actu Intellectus & Voluntatis consistere. Exponitur in quibus. Explicatur Doctrina Concilij Tridentini de dolore, & proposito non peccandi.

*Preponitur
Concilij
Tridentini
doctrina
de Contritione.*

VT itaque res omnis penitiùs explicetur, à Sacrosancto Concilio Tridentino petenda est, quæ de Contritione traditur doctrina. Ita habet. *Contritio, animi dolor ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cetero.* Deinde interjectis nonnullis, configens Nouatorum hæresim, contendentium Contritionem non aliud esse, quàm nudam anteaactæ vitæ, sine vllâ commissi sceleris retractatione, emendationem (quod quidem quàm à ratione sit alienum & absolum, nemo non videt) mox subiungit. *Declarat igitur sancta Synodus, hanc Contritionem, non solum cessationem à peccato, & vitæ novæ propositum & inchoationem, sed veteris etiam odium continere, juxta illud: Proiicite à vobis omnes iniquitates vestras in quibus preuacati estis, & facite vobis cor nouum & spiritum nouum.* Tertium quod de perfecto dolore, qui antonomasticè Contritio à Theologis appellatur, est quod subnectit Synodus. *Docet præterea, etsi Contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare priusquam hoc Sacramentum (nempe Pœnitentiæ) actu suscipiatur; ipsam nihilominus reconciliationem, ipsi Contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendum. Illam verò Contritionem imperfectam quæ attritio dicitur &c.* Atque ex his patet Contritionem diuidi in perfectam & imperfectam: quarum quæ perfecta est, charitate perfici dicitur, id est, ex amore Dei super omnia dilecti, ortum ducere. Et quamvis sine susceptione Sacramenti hominem Deo reconciliet, non tamen id facit sine Sacramenti suscipiendi desiderio. Atque hæc est strictè dicta Contritio. Altera enim imperfecta

16.

Trid. sess.
14. c. 4.Ezech. 18.
v. 31.

imperfecta dicitur, quòd ex non tam perfectâ radice ducens originem (vti sequenti Tractatu explicabimus) sine Sacramento reipsâ suscepto, peccatorum veniam minimè consequatur: atque hæc est Attritio. Utrique commune est, quòd sit animi dolor & detestatio de peccato commissio, cum proposito non peccandi de cætero. De Attritione quæ sunt dicenda, mox persequemur: nunc verò quæ Contritionem spectant, enucleatius, & quantum ad rem meam sufficit, sunt exponenda.

17. Est itaque, vti docet Tridentinum, Contritio animi dolor, & detestatio commissi peccati: quæ quidem, dum perfecta est, exinde nascitur, quòd Diuinæ bonitati super omnia diligendæ & dilectæ, commissum scelus aduersetur. Dolor animi dicitur; non igitur est corporis. Animum verò duo constituunt ac veluti componunt, Intellectus & Voluntas. Dolor itaque animi, dolor est Intellectûs & Voluntatis. Tunc autem dolere Intellectum statuo, cum iudicat se malè de re quâpiam iudicasse, & iudicium latum cum pudore retractat. Voluntatem verò dolere tunc dico, cum displicet voluisse quod voluit; vellentque, si fieri posset, numquam id, quod modò displicet, voluisse. Utrumque Contritioni quo pacto competat, exponamus.

*Quid sit
dolor In-
tellectûs &
dolor Vo-
luntatis.*

18. Et primum quidem in animo pœnitentis sic peragitur. Simul atque memoriæ adminiculo, scelus commissum cum circumstantiis illud aggrauantibus, mentis tribunali proponitur; illico rei indignitate percussus Intellectus, liquidò statuit, indignum in modum egisse se, tanto Numini se quòd opposuerit; præter omnem rationem, ea ipsa corporis membra, quorum vsum à Deo acceperit, in eius opprobrium esse conuersa; impiè denique actum esse, mandata tam sancta, naturæ tam congrua, & ad iustitiam omnem tam exacta quòd contempserit, jugumque tam benigni, & modis omnibus diligendi Domini, tam pertinaciter quòd excusserit. His autem prorsus opposita cum iudicatur, tum nempe dum sceleribus dabat operam; statuebat etenim satius esse libidini fræna dare, quàm Dei jugum pati; hominis, imò & vilissimi scorti amicitiam, Diuinæ longè præferendam; & præ caducis confestimq; perituris deliciis, æternas habendas esse despiciatui: hæc inquam, aliaque eiusmodi iudicia, his quæ modò fert tam contraria, tulisse se dum videt animus, pudore totus suffunditur: & duas inter sententias sibi tam oppositas quasi con-

*Quo pacto
Intellectûs
dolor imi-
ratur ex
peccati ad-
missi con-
scientiâ.*

strictus ingemit, horretque prius iudicium, quod nunc pro tribunali Conscientiæ videt à se ipso, ratione optimâ debere reuocari. Atque hæc est quæ ab intellectu percipitur displicentia, e jusque cruciatus.

Naturalis
ordinis ra-
tio, qua
de peccati
commis-
sionis ma-
litiâ ju-
dicatur,
non sufficit
ad Contri-
tionem
Debet esse
ratio su-
pernaturalis.
hic.

Hic tamen sistendum non est, altiùs promouenda est res: neque enim sufficit iudicare actum malè. Nam vt rectè D. Augustinus, *Multi assidud dicunt se esse peccatores; & tamen ad hoc illos peccare delectat. Professio est, non emendatio; accusatur anima, non sanatur; pronuntiatur offensa, non tollitur.* Sic est. Sanè peccatorem sese dicebat infelix Judas, nec tamen sceleris verè pœnituit. Rursus Samuelis oratione correptus Saul, peccasse se confessus est. *Dixitque Saul ad Samuelem, Peccaui, quia preuaricatus sum sermonem Domini, neque tamen sceleris gratiam est consecutus.* Quid enim? narrantis erat hæc vox, non ferid pœnitentis. *Primò quidem, quòd non tam commisso crimini, quàm iacturæ regni ingemisceret, ita enim ei diserte Samuel edixerat, Pro eo quòd abiecasti sermonem Domini, abiecit te Dominus ne sis rex.* E iacturâ autem rerum temporalium quæ peccatum consequitur, quisquis de malitiâ criminis commisi iudicat, iudicat quidem quòd res est; sed iudicium non profert quòd vera contritio consequatur. E rationibus longè altioribus, quæque naturæ ordinem superent, petenda est iudicii de peccati peruersitate ferendi ratio, supernaturalis vt sit dolor. Atque hic primus fuit Saulis error. *Secundò dolor Voluntatis pœnitentiæ Saulis deerat: nihil enim quidquam de morum commutatione cogitabat; sed honoris sui apud populum conseruandi tantummodo studiosus, respondit iterum, Peccaui: sed nunc honora me coram senioribus populi mei. & coram Israël, & reuertere mecum, ne fortè percipiant à Domino abiectum me. solitamque denegent obedientiam.* An hæc pœnitentis vox est, etiam si peccasse se ingenuè fateatur? *Sane pronuntiatur offensa, non tollitur.*

19.

D. Aug. ser-
m. de Na-
tuitate.1. Reg. 15.
v. 24.

v. 23.

v. 30.

Quomodo
ex peccati
Conscientiâ
dolor sub-
eas volun-
tatem.

Quid ergo ultra requiritur? *Odium, inquit Sancta Synodus, vteris vite, detestatio peccati commisi:* quæ quidem Voluntatis dolor est, quam pœnitet & dispudet, per summam procaciam, maiestatem infinitam Dei se contempsisse, eamque lubentiæ suæ tam cædè postposuisse. Redit itaque rea criminis voluntas ad offensum Deum, & ad eum conuertitur, per amoris actum, quo
illum

20.

illum tenerè complectitur. Amat autem ideo quòd intellectus sincerè judicet, Deum verè super omnia esse amabilem, eumque qui ob naturæ præstantiam, & bonitatem, creaturis omnibus, infinitis modis debeat anteferri. In hoc autem amoris complexu, quo summo suo bono inhæret voluntas irretita & absorpta, dolore illicò ingenti corripitur, tam turpiter egisse se, creaturæ amoribus intricatam à tanto bono descivisse, inimicitiasque gessisse cum Deo tam amabili, amoris omnis centro, deliciarumque vnicâ origine.

21. Hinc confestim subit odium sui; imò creaturam omnium & voluptatum, quantum quidem à dilecto Deo auocant, eiusque castissimos amores interturbant. Oritur deinde criminum detestatio, actus inquam voluntatis, quo quod factum est, infectum velles; utpotè quod seriò condemnas, judicasque præter rationem omnem & meritum, tam vili habitum tantum Deum, cui injuria tam atrox & tam indignè fuerit impacta. Atque hæc omnia, uti consideranti manifestum est, animi fiunt, non autem corporis aut sensu aut adminiculo.

*Item odium
& detestatio peccati.
Quid hæc sit.*

22. Tum itaque vera habetur Contritio, cum intellectu quidem actum exerces, quo certò judicas, Dei amicitiam tanti esse æstimandam, ut ei nulla creatura comparanda sit, nedum præferenda; æquissimumque esse eius voluntati penitus se subicere: voluntate verò, ita Deum dum complecteris, eique inhæres, ut nullis ab eâ blanditiis, nullis minis sis auocandus. Atque ita constitutus cum est animus, pudore antea actæ vitæ suffunditur, impudentiæ pœnitet; eoque odio in perpetratum crimen fertur, ut si in manu jam esset, factum redderet infectum, planeque destrueret. Simili lanè voto in re dissimili oprabat Anna Tobia mater, pecuniam numquam fuisse, ob quam conspectu dilecti filii priuabatur. *Numquam fuisset*, inquebat tristis mater, *pecunia, pro quâ misisti eum.* Hoc est votum detestantis rem, quæ doloris ingentis causa est. Equidem scio detestationem hanc sæpè tantam esse in animo, ut non rarò in corpus ipsum agat, magnosque excitet lachrymarum imbres, & suspiria. Hæc tamen dolorem animi non constituunt, sed comitantur aut subsequuntur, interioris affectus indices non vani, neque etiam pœnitendi.

*Duo actus
constituunt
Contritionem.*

Tob. 1.
v. 14.

23. Denique post omnia, ut docet sancta Synodus, sequitur *Propositi-*

Propositum
de cetero nō
peccandi
sufficit quod
sit implici-
tum.

Contritio
cur dica-
tur efficax.

Hinc pec-
cata omnia
condonan-
tur, sine sa-
cramento,
non tamen
sine Sacra-
menti per-
cipiendi
voto.

Potest pro-
positum nō
peccandi
fuisse verū
Et legit-
imum, licet
postea pec-
cetur.

tum non peccandi de cetero. Quod quidem quamuis non semper ex-
plicito actu exerceatur, implicitè tamen & virtute, in sincerâ
Pœnitentis Contritione, & Dei super omnia dilecti charitate de-
cretum eiusmodi continetur. Sincerâ, inquam, Contritionis est
conditio, numquam agere velle pœnitenda. Nam vt rectè D. Tho-
mas, *Ille est irrisor & non pœnitens, qui simul dum pœnitet, agit
quod pœnitet, vel proponit iterum se facturum quod gessit;* imò & qui
non proponit à pœnitendis abstinere: vt quid enim doleat, si
dolendis delectetur? *Propositum autem non peccandi de cæ-
tero, idcirco in Contritione contineri virtute dicitur, quod
istud Contritionis aut etiam Charitatis perfectæ actui ita pro-
prium sit & congenitum (efficax enim est) vt si eo fuisset
imbutus animus, tum cum sese dabat peccati quod perpetra-
tum est committendi opportunitas, numquam profectò pecca-
tum admisisset tam injurium illi quem nunc tantoperè diligit
Deo. Et rursus, talis naturæ & efficacix est ille actus, vt si is,
prout nunc est, æternitate totâ animo insisteret, quodcumque
etiam objectum scelus, æternitate totâ sit exclusurum. Et hoc est
virtute habere, *Propositum non peccandi de cetero, quod sacra vult
Synodus.**

Hâc itaque mente sic contritâ, sic contra scelus omne obfir-
matâ, Deum supplicet si adieris, illudque cum Dauide dixeris,
*Peccavi Domino, illicò cum Nathano adjecero: Transtulit quoque
Dominus peccatum tuum: & quidem confestim, ipsoque illo, quo
sic pœnitet, temporis articulo; etiam Pœnitentiæ Sacramento,
Sacerdotis absolutione nondum perceptâ: quamuis peccata
confitendi deinde, ex Christi præcepto, maneat obligatio. Qua-
propter etiam sancta Synodus, criminum reconciliationem Con-
tritione statuit non impendi, sine Sacramenti voto. Quod tamen
in eâ rectè includi dicitur, cum Sacramentalis Confessio à Deo
præcepta sit; neque quisquam existimandus sit huic legi parère
nolle, qui ex Contritionis & Charitatis vi, omnem omnino Dei
legem statuit adimplere.*

Illud tandem etiâ dicendum est, malè ex peccatis post Con-
tritionem deinceps commissis, de Contritione præteritâ proposi-
tisque factis ominari nonnullos, quasi ea nulla fuissent aut irrita,
propterea quòd in vetera crimina; secuto dein tempore sint re-
lapsi. Perperam, inquam, ita judicant. Potest enim perfecta
fuisse

Suar. in
3. p. q.
85. disp. 4.
sec. 3. aff. 2.

D. T. 3. p.
q. 84. 2. 10.
ad 4.

24.

2. Reg. c.
12. v. 13.

Trid. sup.

25.

D.T. sup. fuisse Contritio, licet ob imbecillitatem animi, qui numquam in hoc mortali corpore eidem potest actui diu insistere, voluntas postmodum per alium actum peccato succumbat, eique consentiat. Nihil autem quidquam bonitati actus præteriti detrahit, præsens animi peruersitas & inconstantia. Quod quidem D. Thomas rectè exequitur. *Quod autem aliquis, inquit, postea peccat vel actu vel proposito, non excludit quin prima pœnitentia vera fuerit. Numquam enim veritas prioris actus excluditur, per actum contrarium subsequẽtem. Sicut enim verè currit qui postea sedet, ita verè pœnitet qui postea peccat.* Ita D. Thomas, quod quidem diligenter attendi vellem ab iis qui Sanctorum Patrum sententiis malè perceptis, & duriorẽ in sensum explicatis, populo pro suggestu timores faciunt, veteresque Confessiones arguunt, quasi si emendandæ deinceps vitæ proposito fuissent destitutæ, propterea quod in antiquam vitam redierint, & Confessione eluta scelera rursus attentarint. Moderandus est, inquam, dicendi ardor, & ad hanc D. Thomæ doctrinam aliquantulum molliendus; ne, dum nimio feruore, propositorum constantia exigitur & inculcatur, in desperationem tandem adigatur plebs incauta, dum inepta & irrita credunt esse decreta & proposita, quæ postmodum per mentis inconstantiam sese vident infregisse. Sed hæc aliàs latius.

S. V.

Exponitur quis & quid sit Amor Dei super omnia dilecti, qui ad reconciliationem scelerum requiritur. Item quid sit peccatum detestari super omnia.

16. **V**erùm cum perfecta Contritio, aut ipse Amor Dei super omnia dilecti esse debeat, aut fanè, vt sit legitima, ex eo debeat originem trahere; exponendum nunc est paullo accuratiùs, quid sit Deum super omnia diligere, & peccatum super omnia detestari. Multis enim hîc hæret aqua; neque Deum vmquam credunt super omnia diligere, quod majori se in creaturas quasdam amore ferri sentiant, conjugem puta aut liberos: neque super omnia detestari scelera sese existimant, quod aut pestis aut mor-

Error minor circa amorem Dei super omnia.

tis